

АНАЛІЗ ІНТЕГРОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У РЕГІОНАЛЬНІ ЕКОНОМІКО-ВИРОБНИЧІ КЛАСТЕРИ

Палькевич Ю.С.

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

м. Київ

У ринкових умовах професійно-технічна освіта входить до складу не тільки освітньої та педагогічної систем, вона є елементом соціально-економічної системи країни, управління розвитком якої є складним багатофункціональним процесом. Вважаємо, що основним показником ефективності управління розвитком кожного ПТНЗ та системи ПТО у цілому є показник працевлаштування випускників за одержаною при навчанні професією. Ми намагалися визначити ступінь інтегрування ПТО у регіональну економічну систему методом порівняльного аналізу рейтингу економічного розвитку регіону та ефективності роботи регіональної системи ПТО.

З цією метою використано інтегральне оцінювання регіонального економічного розвитку в Україні, яке щороку проводиться фондом «Ефективне управління» за підтримки Всесвітнього економічного форуму. Оцінювання рівня економічного розвитку регіонів та їх ранжирування за рейтингом конкурентоспроможності здійснюється спеціалістами фонду на підставі інтегрального показника, розрахованого за системою індексів та субіндексів, які визначаються за багатьма детермінантами економічного розвитку областей, основними з яких вважаються: якість інституційного середовища; макроекономічна стабільність; екологія охорона здоров'я, шкільна й дошкільна освіта; розвиненість інфраструктури; вища освіта і професійна підготовка; ефективність товарного та фінансового ринків; технологічна готовність; гнучкість ринку праці; регіональний валовий продукт; нетехнологічні та технологічні інновації; рівень розвитку бізнесу.

Позиція професійної підготовки включає в себе її рівень на підприємствах, зокрема обсяги витрат на підготовку та перепідготовку кадрів. Система ПТО даним дослідженням, на жаль, не охоплюється. На підставі статистичних даних Департаменту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України, нами визначено середній рівень ефективності діяльності ПТО та проведено рейтинг у розрізі областей за показником працевлаштування випускників за одержаною професією, окрім того, наведено рейтинги за окремими показниками конкурентоспроможності регіонів, які за нашим переконанням, мають корелювати з показником ефективності управління розвитком ПТО, а саме: валовий регіональний продукт на душу населення; рейтинг конкурентоспроможності регіонів (за інтегральним індексом); рейтинг інституційного розвитку (нормативно-законодавче регулювання, ставлення уряду до ринків і свобод, рівень бюрократії та надмірне державне регулювання, корупція, недостатня прозорість оподаткування, політична залежність судової системи, рівень управління державними фінансами тощо); рейтинг рівня освіти і професійної підготовки; рейтинг розвитку ринку праці (його гнучкість, здатність ефективного розподілу робочої сили між секторами економіки, доступ до прогресивних технологій та проектів); рейтинг інноваційного розвитку, який тісно пов'язаний з ноу-хау, навичками та умовами праці на підприємствах та організаціях регіону.

За результатами проведеного дослідження виявлено лідери та аутсайтери регіонального рейтингу конкурентоспроможності та ефективності ПТО. Серед 27 регіонів країни у першу п'ятірку рейтингу регіональної конкурентоспроможності потрапили: м. Київ, Харківська, Дніпропетровська, Донецька та Київська області. П'ять останніх позицій належать Тернопільській, Чернігівській, Житомирській, Кіровоградській та Херсонській областям.

Найвищі позиції рейтингу ефективності управління розвитком ПТО належать Черкаській області, Автономній Республіці Крим,

Дніпропетровській, Одеській та Київській областям. Замикають рейтинг ефективності ПТО (5 нижчих позицій рейтингу): Чернігівська, Житомирська, Тернопільська, Івано-Франківська та Закарпатська області. Отже, за попереднім аналізом залежності конкурентоспроможності регіону та ефективності регіонального управління розвитком ПТО можна констатувати, що за обома рейтингами у «лідери» потрапили Дніпропетровська та Київська області, до «аутсайдерів» - Чернігівська та Житомирська області.

З метою надання рекомендацій щодо вдосконалення управління розвитком ПТО та поглибленого її інтегрування у регіональні економічні кластери, застосовано багатофакторну кореляційно-регресивну модель залежності рейтингу ефективності ПТО (y) від таких регіональних рейтингів конкурентоспроможності регіонів: вищої освіти та професійної підготовки (x_1); ефективності ринку праці (x_2); інноваційного розвитку (x_3) та загального рейтингу конкурентоспроможності регіону (x_4). За результатами проведених розрахунків виявлено дуже низький коефіцієнт детермінації даної моделі – $R^2 = 0,28$, отже багатофакторного зв'язку не виявлено. Це надає певні підстави стверджувати недостатню інтегрованість ПТНЗ у регіональні економіко-виробничі кластери та необхідність надання рекомендацій щодо прогнозування та планування діяльності ПТНЗ у відповідності до стратегічних напрямів регіонального економічного розвитку; розробки методичних рекомендацій щодо оцінювання конкурентоспроможності ПТНЗ та напрямів її підвищення на підставі запровадження маркетингово орієнтованої системи надання освітніх послуг в ПТО.

1. Звіт про конкурентоспроможність України 2012. Фонд «Ефективне управління». – 207 с. [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://www.feg.org.ua>.

2. Статистичні дані Департаменту професійно-технічної освіти Міністерства освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/ru/departament/proftech/> [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/ru/departament/proftech/>